

Consultatieverslag Besluit tot Wijziging van het Besluit Participatiewet, het Besluit Bijstandverlening zelfstandigen 2004

Inleiding

Het Besluit tot Wijziging van het Besluit Participatiewet, het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 heeft vier weken voorgelegen voor internetconsultatie (van 5 februari tot 5 maart 2025)¹. Er zijn 3 (openbare) reacties binnengekomen. Respondenten zijn geen specifiek vragen voorgelegd. Zij konden reageren op het volledige conceptwijzigingsbesluit. Van de drie reacties waren er twee van gemeenten. Zij voeren het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 uit.

Opbrengsten internetconsultatie

De reacties zien op de volgende onderwerpen: loonkostensubsidie, vermogen medevennoten, bijstand met terugwerkende kracht, vrij te laten vermogen, afschaffing vrijlating immateriële schadevergoeding en het experimenteerartikel. De reactie met betrekking tot bijstand met terugwerkende kracht heeft geleid tot een wijziging in het conceptbesluit.

Loonkostensubsidie

In de internetconsultatie heeft een respondent de vraag gesteld of de loonkostensubsidie ook van toepassing is op zelfstandig ondernemers in het Bbz 2004.

De loonkostensubsidie is bestemd voor een werkgever die werknemer(s) in dienst heeft, als de werknemer onder de doelgroep loonkostensubsidie valt en niet zelfstandig het minimumloon kan verdienen. Een werkgever kan voor deze werknemer een loonkostensubsidie aanvragen bij de gemeente van de werknemer. Gemeenten vergoeden het verschil tussen de loonwaarde en het minimumloon, tot maximaal 70% van het wettelijk minimumloon. De loonkostensubsidie is niet van toepassing op zelfstandig ondernemers die met hun onderneming niet het minimumloon kunnen verdienen.

Vermogen medevennoten

In de internetconsultatie heeft een respondent gevraagd of artikel 9 Bbz 2004 toch niet nader bezien kan worden. Dit artikel gaat over het inzetten van privé vermogen/middelen van medevennoten. Bij de aanvraag van bedrijfskapitaal wordt dit logisch bevonden, maar gaat het volgens de respondent wel erg ver om een medevennoot te laten betalen voor een tijdelijke inkomensaanvulling aan zijn medevennoot.

De regering begrijpt dit standpunt en heeft een wijziging van artikel 9 Bbz 2004 serieus overwogen. Toch heeft de regering besloten artikel 9 Bbz 2004 niet te wijzigen. Dit komt doordat een Bbz-uitkering voor levensonderhoud aan een vennoot ten goede komt aan alle vennoten. Als blijkt dat de omvang van de gezamenlijke vermogenspositie zodanig is dat in het tekort kan worden voorzien of dat op grond van dit vermogen voldoende kredietverlening door een bank mogelijk is, is geen sprake van bijstandsbehoevende omstandigheden. Alleen de gegevens van alle vennoten kan de vermogenspositie van een samenwerkingsverband bepalen, en dus of er sprake is van bijstandsbehoevende omstandigheden van een aanvragende vennoot. Een uitzondering op artikel 9 Bbz 2004 voor een uitkering levensonderhoud is alleen mogelijk als aangetoond kan worden dat de uitkering niet zorgt voor een buitensporige bevoordeling van het samenwerkingsverband. Het aantonen hiervan is lastig, wat kan leiden tot complexiteit en onduidelijkheid. Zowel voor de uitvoering als voor ondernemers. Daarom heeft de regering besloten artikel 9 Bbz 2004 niet te wijzigen.

Bijstand met terugwerkende kracht

Een respondent stelt dat een bijstandsuitkering in het Bbz 2004 met betrekking tot bedrijfsbeëindiging enkel met terugwerkende kracht kan worden toegekend als het bedrijf op het moment van aanvraag nog niet is beëindigd. Als het bedrijf bij aanvraag al is beëindigd dan kan niet meer goed beoordeeld worden of bedrijfsbeëindiging wel noodzakelijk was.

De regering is dit met de respondent eens. Om in aanmerking te komen als beëindigende ondernemer in het Bbz 2004 dient de ondernemer het bedrijf zo snel mogelijk te beëindigen, maar uiterlijk 12 maanden na de Bbz-aanvraag (artikel 27 Bbz 2004). Zodra het bedrijf is uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel wordt de Bbz-uitkering stop gezet. Deze Bbz-uitkering ziet namelijk specifiek toe op de periode van bedrijfsbeëindiging. Mocht er in de periode na de

¹ [Overheid.nl | Consultatie Besluit tot Wijziging van het Besluit Participatiewet, het Besluit Bijstandverlening zelfstandigen 2004](https://overheid.nl/consultatie/besluit-tot-wijziging-van-het-besluit-participatiewet-het-besluit-bijstandverlening-zelfstandigen-2004).

bedrijfsbeëindiging sprake zijn van geen of onvoldoende inkomen, dan kan er teruggevalLEN worden op de Pw of IOAZ (tot 1 januari 2028²).

De bijstand met terugwerkende kracht wordt via Participatiewet in balans in artikel 44, vijfde lid, Pw geregeld. Artikel 44 Pw is al opgenomen in artikel 78f Pw. Dit betekent dat er al een grondslag is om in het Bbz 2004 af te wijken van dit artikel. In dit wijzigingsbesluit is daarom artikel 27a toegevoegd. Dit artikel regelt dat bijstand met terugwerkende kracht aan beëindigende zelfstandigen met een niet levensvatbaar bedrijf alleen toegekend kan worden als het bedrijf op het moment van aanvraag nog niet beëindigd is.

Vrij te laten vermogen

Er is besloten om geen apart bescheiden vermogen ook nog vrij te laten boven op de huidige vrijlating van het voor de uitoefening van het bedrijf of zelfstandig beroep noodzakelijke vermogen. In 2024 is onderzoek gedaan naar de vereenvoudiging van de vermogenstoets. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat een bescheiden vrij te laten vermogen in het Bbz 2004 niet uitvoerbaar is. In de brief 'Stand van zaken Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz)' staat dat gemeenten een mogelijkheid hebben gevonden om – binnen het kader van het Bbz 2004 – bij de aanvraag een klein en specifiek deel van het vermogen vrij te laten voor reeds voorziene, toekomstige privéuitgaven. Met deze ruimte voor maatwerk kunnen gemeenten goed uit de voeten met de huidige Bbz-vermogenstoets.

Omdat er in het wijzigingsbesluit geen bepaling wordt opgenomen waardoor apart bescheiden vermogen vrij gelaten kan worden, is een respondent van mening dat dit ertoe kan leiden dat sommige gemeenten concluderen dat er juist geen ruimte meer is om een specifiek deel van het privévermogen vrij te laten en om maatwerk te bieden. Het voorstel perkt de ruimte om maatwerk te bieden in. Gemeenten kunnen ondernemers het beste helpen, wanneer de schulden nog beperkt zijn. Het inperken van de mogelijkheid om een klein deel van het vermogen vrij te laten, draagt niet bij aan de ambities van de regering om schulden klein te houden en daarmee de maatschappelijke kosten laag te houden. Bovendien is een kleine financiële buffer noodzakelijk voor een onderneming om deze ook in moeilijke tijden voort te zetten. Door de gemeentes juist meer afwegingsruimte te geven, kunnen zij rekening houden met individuele situaties van de ondernemer zelf, zodat er gehandeld wordt vanuit de menselijke maat.

De regering deelt deze visie niet en is niet voornemens om een apart bescheiden vrij te laten vermogen te introduceren in het Bbz 2004. Het onderzoek 'lessons learned Tozo' laat zien dat een merendeel van gemeenten op dit moment ervaart dat het Bbz 2004 voldoende ruimte biedt tot maatwerk met betrekking tot het vrijlaten van privévermogen³. De regering deelt dus niet de mening dat dit wijzigingsbesluit de ruimte om maatwerk te bieden inperkt. Uit het onderzoek blijkt dat gemeentelijke professionals en ondernemersvertegenwoordigers een vrij te laten vermogen wenselijk vinden, maar dit als niet uitvoerbaar zien. Het privé- en bedrijfsvermogen is dermate verstrengeld, dat de toerekening van verplichtingen naar één van beide vermogensbestanddelen onmogelijk is. Dit betekent dat ook het bescheiden vermogen moet worden ingezet. Daartegenover staat het bezit van het voor de uitoefening van het bedrijf of zelfstandig beroep noodzakelijke vermogen, ook al is dit meer dan het bescheiden vermogen, bijstandsverlening aan de zelfstandig ondernemer niet in de weg. De zelfstandige moet kunnen blijven beschikken over het vermogen dat voor de uitoefening van het bedrijf of zelfstandig beroep nodig is. In het geval dit vermogen ingezet zou moeten worden zou de zelfstandige immers de mogelijkheid worden ontnomen zijn bestaansvoorziening in stand te houden. Het vermogen waarover de zelfstandige beschikt heeft daarnaast nog als functie het opvangen van bedrijfsrisico's en de financiering van het bedrijf of beroep. Gemeenten hebben – binnen deze kaders – ruimte gevonden om bij de aanvraag een klein en specifiek deel van het vermogen vrij te laten voor reeds voorziene, toekomstige privéuitgaven.

Afschaffing vrijlating van immateriële schadevergoeding

Een respondent stelt dat het afschaffen van de vrijlating van immateriële schadevergoeding (tot een bepaald bedrag) in het Bbz 2004 niet wenselijk is vanuit het oogpunt van financiële bestaanszekerheid. De immateriële schadevergoeding wordt ook gegeven als compensatie van afgenomen levensvreugde en heeft niet altijd een loondervend karakter.

De vrijlating van immateriële schadevergoedingen (artikel 31, tweede lid, onder m, Pw) wordt niet afgeschaft in het Bbz 2004. Er wordt in de Participatiewet in balans niets gewijzigd aan de vrijlating van immateriële schadevergoedingen. Wel is artikel 31 van de Pw via de Participatiewet in balans

² Met de voorjaarsnota 2025 is aangekondigd dat de IOAZ vanaf 1 januari 2028 afgesloten wordt voor nieuwe instroom. Zie Kamerstukken II, 2024/25, 36725, nr. 1.

³ Kamerstukken II, 2024/25, 31 311, nr. 279.

toegevoegd aan artikel 78f van de Pw. Dit betekent dat er een grondslag is gecreëerd om in het Bbz 2004 af te wijken van artikel 31 Pw. Maar in dit wijzigingsbesluit is niet expliciet geregeld dat artikel 31, tweede lid, onder m, Pw niet van toepassing is in het kader van het Bbz 2004.

Experimenteerartikel

In de internetconsultatie wordt ook gesteld dat het onlogisch is dat de experimentele ruimte van alleen de reguliere bijstand wordt verruimd. De wettelijke termijn speelt bij een experiment in het kader van het Bbz 2004 een ondergeschikte rol. Er is geen noodzaak voor het Bbz 2004 een afwijkende termijn te hanteren. Dit maakt de wetgeving complexer en minder overzichtelijk.

Hoewel de regering dit standpunt begrijpt, is de regering niet voornemens om dit artikel te wijzigen. Anders dan bij de reguliere bijstand kent het Bbz 2004 een maximale uitkeringsduur van 36 maanden. De uitkeringsduur binnen het Bbz 2004 dient tijdelijk te zijn omdat de ondersteuning anders het karakter van structurele staatssteun kan krijgen. Ook voorkomt tijdelijke ondersteuning de doorkruising van zuivere concurrentieverhoudingen in Nederland. Om deze redenen is de regering van mening dat een experiment in het kader van het Bbz 2004 niet langer kan duren dan 36 maanden.